Anĵuaj Specialaĵoj

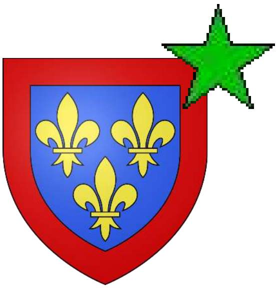

Fontoj :

https://www.anjou-tourisme.com/fr/decouvrir-lanjou/pratiques/en-vins-et-recettes/gastronomie/les-plats-et-specialites
https://www.vinsvaldeloire.fr/sites/default/files/block_image/carte-vignoble-val-de-loire-2019.pdf
https://www.wiki-anjou.fr/index.php/Côté_cuisine_angevine
https://fr.wikipedia.org/wiki/Cuisine_angevine
https://www.reta-vortaro.de
Vikipedio

Espéranto-Angers
http://www.esperanto-angers.fr
info@esperanto-angers.fr

2024-04-23

Historio

Anĵuo kiel unuo kaj teritorio aperas en Antikvo kun la homoj de la *Andegavoj* [Andegaves]. Ilia teritorio, centrita sur Angers (tiam Andegavum), parte egalrilatas al la limoj de la estonta departemento *Maine-et-Loire*. Okupita de la Romianoj, ĝi fariĝis la centro de pluraj influoj kaj rivalecoj, precipe inter la Frankoj kaj la Bretonoj. Fariĝinte graflando, ĝi iĝis la koro de la Plantaĝenet-Imperio, aŭ "Anĵua imperio" en la 13-a jarcento. Anĵuo konservis sian sendependecon de reĝa potenco ĝis 1259, la dato de la Traktato de Parizo, kiu alkroĉis ĝin al la krono de Francio. Donita kiel apanaĝo post la morto de Ludoviko la 8-a, ĝi estis establita kiel duklando en 1360 tiam definitive alkroĉita al la Regno de Francio en 1481.

Dum la Franca Revolucio, la provinco Anĵuo estis dividita kaj disvastigita sur sep departementoj. La koro de Anĵuo fariĝis la departemento *Mayenne-et-Loire*, poste renomita *Maine-et-Loire*.

Kulturo

Kulture, Anĵuo rilatas al siaj vitejoj, la Luaraj kasteloj, la Luara Valo, siaj konstru-materialoj (ardezo kaj glimkreto *[tuffeau]*) same kiel al sia granda koncentriĝo da troglodit-loĝejoj.

La poeto Joachim du Bellay eternigis Anĵuon en sia verko *Bedaŭroj (Les Regrets)*, publikigita en 1558.

Multnombraj sciencistoj, artistoj kaj famuloj naskiĝis kaj vivis en Anĵuo. Profitu nian libreton *"Kelkaj famaj uloj, kiuj naskiĝis en Anĵuo".*

Anĵuo estas konata pro sia *"Anĵua dolĉa etoso" (La douceur angevine)* kaj estas ankaŭ fama pro siaj vidindaĵoj. Alia libreto ankaŭ disponeblas : "Anĵuaj vidindaĵoj". Petu ĝin de ni. Kelkajn vidindaĵojn ni proponas :

- La multnombraj kasteloj : Brissac, Brézé, Plessis-Bourré, Angers, Plessis-Macé, Serrant, Montgeoffroy kaj multaj aliaj rimarkindaj.
- Rimarkindaj katedraloj, kirkoj kaj abatejoj : kolegiataj preĝejoj *Saint-Martin* en Angers, priora kirko *Notre-Dame de Cunault*, katedralo *Saint-Maurice* en Angers, kolegiata preĝejo *Puy Notre-Dame,* abateja kirko *St-Florent-le-Vieil* sen forgesi la konatan *Reĝan Abatejon Fontevraud*.

Kasteloj

feŭda kastelo, celas protekti vilaĝon aŭ urbon	château féodal
Renesanca kastelo estas palaco	château renaissance
levponto malebligis la eniron al eventualaj atakantoj	pont-levis
remparo, muro aŭ tera altaĵo antaŭita de fosaĵo kaj starigita por defendi lokon, fortikaĵon, urbon	rempart
rundovojo, supra fino de la defenda muro por la defendantoj.	chemin de ronde
flanka turo, parto de fortikaĵo	tour de rempart
herso aŭ falkrado : krado uzata por fermi pordon	herse
ĉirkaŭfosaĵo	douve
superelstara gvatejo	échauguette

poterno, sekundara pordo por kaŝe eliri	poterne
kreneloj : masonita surmetaĵo sur remparo	créneaux
tapiŝo ; Tapiŝegaro de la Apokalipso	tapisserie (seule) ; Tapisserie de l'Apocalypse

Religiejoj

kapelo	chapelle
preĝejo, kirko	lieu de prière, église
paroĥestrejo	presbytère
katedralo, foje konstruita laŭ la "anĝeva stilo"	cathédrale
variaĵo de la klasika gotika stilo	gothique angevin
episkopejo	diocèse
katedralo en kiu estas la trono (katedro) de la episkopo	cathédrale dans laquelle se trouve le siège (la cathèdre) de l'évêque
ogivo : arkaĵo konsistanta el du arkoj formantaj angulon	ogive
romparko / akra arko (pri volbo)	arc brisé (d'une voûte)
navo	nef
ĥorejo : parto de preĝejo destinita por ĥoro (koruso)	chœur
absido	abside
vitralo	vitrail
spajro (turpinto) : konusa aŭ piramida strukturo pinte de konstruaĵo	flèche
porĉo : antaŭkonstruaĵo ĉe dompordo	porche
Inkvizicio	Inquisition

Turismo

ĝardeno	jardin
statuo	statue
fontano	fontaine
florbedo	parterre
zoologia parko	parc zoologique
son-lum-spektaklo ĉe…	spectacle Son et Lumière de...
ĉeval-paradoj (en Saumur)	parades à cheval (à Saumur)
(publika) botanika ĝardeno	jardin des plantes (public)
ludo per gisferaj ĵetdisketoj	jeu de palets
gabaro : rivera barĝo kun plata fundo kaj veloj por transporti varojn	gabare

Konstruaĵoj

vid-punkto, panoramo	point de vue, panorama
enloĝataj trogloditaj hejmoj	habitations troglodytiques habitées
malnovaj domoj, foje konstruitaj dum mezepoko	maisons anciennes

sinjordomo	hôtel particulier
belega ĉirkaŭpordego	magnifique porche
fungokeloj aŭ vinkeloj	caves à champignon ou à vin
akvo-muelilo	moulin à eau (instrument)
vent-muelilo	moulin à vent (instrument)
muelejo	moulin (lieu de meulage)
fonto, fontano	source, fontaine
kapelputo	puits-chapelle
Mezepoko	Moyen-Âge
Renesanco	Renaissance
ardezo	ardoise
skisto	schiste

Profesioj

agrokulturo	agriculture
ardezofendo	fendage d'ardoise
barelo	tonneau, barrique
brodado	broderie
fiŝkaptado	pêche (poisson)
gisado	moulage
herbapoteko	herboristerie
hortikulturo	horticulture
karbo	charbon
korbofarado	vannerie
kudrado	couture
kuirado	cuisine
ladaĵo	quincaillerie
paŝtisto	berger
salfarado	saunerie
segado	sciage
ŝpinado	filage
ŝtonĉizado	sculpture de pierre
ŝuriparejo	cordonnerie
teksado, teksarto	tissage
tinisto	boisselier
tondado	tondage
vinberkulturo	viticulture

Iloj kaj aliaj

akrigi	affûter
artaĵo	œuvre d'art
braĝo, lignokarbo	charbon de bois
ĉaro	charrette
fadeno	fil

falĉi	faucher
falĉileto, rikoltilo	faucille
falĉilo	faux
forĝejo	forge
labortablo, stablo	établi (meuble)
marĉo	marais
metiejo	atelier
piedapogilo	repose-pied
plugi	labourer
plugileto, ŝpato	bêche
plugilo	charrue
pentrista stablo	chevalet
sallaguno	marais salant
segilo	scie
ŝpini	filer
ŝpinrado	rouet
stango	perche
ŝtupareto	échelle
tino	baquet, auge, cuve
trabo	poutre
triki	tricoter
trikilo	aiguille à tricoter
vimeno	osier

Kufo estas simpla kapvesto por virinoj.
Ĝi povas esti ĉiutaga kapvesto aŭ feria kapvesto.

Festa kufo

Ĉiutaga kufo

Spirala sonorilturo

Ĝia spajro estas spirala, ĉiam kovrita per ardezoj en Anĵuo.
Ĉirkaŭ deko da tiaj sonorilturoj ekzistas en nia regiono.
La spirala kialo povas esti : ĉu artaĵo, ĉu fenomeno, ĉu natura evento, kiel malbona sekigo de la ligno.

"Boule de fort "

Ĝi estas tradicia pilkludo en Loire-valo kaj ĉe la limoj de tiu ĉi regiono.

La uzata pilko ne estas simetria : la metala ruliĝbendo situas meze de 2 lignaj flankoj, kiuj ne estas sampezaj (la plej dika nomiĝas "la forta flanko"). Tio rezultigas, ke la pilko neniam sekvas rektlinian trajektorion, des pli ke ankaŭ la tereno, kun levitaj randoj ege ruligaj, pli zigzagigas ĝin malrapide.

"Quernon d'ardoise"

Malgranda kvadrato de karameligita krokanto kun migdaloj kaj aveloj, kovritaj per blua ĉokolado. Ĝia formo kaj ĝia koloro estas imitaĵoj de la lokaj ardezpecoj.

"Cointreau"

Cointreau estas marko de likvoro, alkoholaĵo farita el dolĉaj kaj amaraj oranĝaj ŝeloj, kaj pli specife *Triple sec (trioble seka)* likvoro. *Triple sec* signifas, laŭ la inventisto Edouard Cointreau, ke la likvoro entenas trioble pli da oranĝaj esencoj kaj malpli da sukero.

"Doyenné du Comice"

La frukto de la pirarbo estas malnova vario origina el Angers (kreita en 1848 en la fruktoĝardeno de la *Comice horticole d'Angers*). La piro estas tre bongusta.

Ĉampinjonoj

Tiuj fungoj *(Agaricus bisporus)* estas nomataj "Champignon de Paris" en la franca lingvo ĉar komence ilin oni kultivis en minejoj de la Pariza regiono. Oni komencis kultivi ilin en la Loire-valo en la jaro 1895, aparte en la regionoj de *Saumur* kaj *Tours*.

En restoracio

Aperitivo

miksaĵo de *Crémant*, citrono kaj *Cointreau*	soupe Angevine
ŝaŭmvino produktita en nia regiono	Crémant de Loire

Antaŭmanĝaĵo

porko kun sia lardhaŭto	Rillaud d'Anjou

Fiŝo

ezoko ; truto ; sandro	brochet ; truite ; sandre
alozo ; salmo	alose ; saumon
angilo ; angila alvuso	anguille ; civelle / pibale

Viando

bovida pugaĵo longe kuirita kun karotoj, cepoj, freŝa porkŝelo kaj seka blanka vino	Cul de veau à l'Angevine
torto kun "rillauds", fungoj kaj fromaĝo	Gouline
fungoj kun askalonoj	Galipettes d'Anjou
bulkoj ĵus kuiritaj en kiujn oni aldonas blankajn fazeolojn aŭ rijetojn aŭ fungojn ktp.	fouées

deserto

laktokremo kaj ovoblanko miksitaj	Crémet d'Anjou
torto kun prunoj kovrita per pastaĵa tavolo	pâté aux prunes
sufleo kun ovoj, kazeo kaj likvoro *Cointreau*	soufflé au Cointreau
piro *Doyenné du Comice* kuirita en ruĝa vino	poire Belle Angevine
benjetoj faritaj per pasto (faruno kun ovoflavoj kaj sukero)	bottereaux
"supo" de fragoj kaj rostita pano en ruĝa vino	bijane aux fraises
pomo senŝeligita kaj senakvigita kaj fine frapita per speciala maleo	pomme tapée

Vito kaj vino

vitejo, vitisto / vinberisto	vigne, vigneron
vinberrikolto	vendange
fermentado	fermentation
vinbero	raisin
mosto (de vinbero)	moût (de raisin)
barelo	barrique, tonneau
vinber-rikoltmaŝino	machine à vendanger
vintenejo	chai

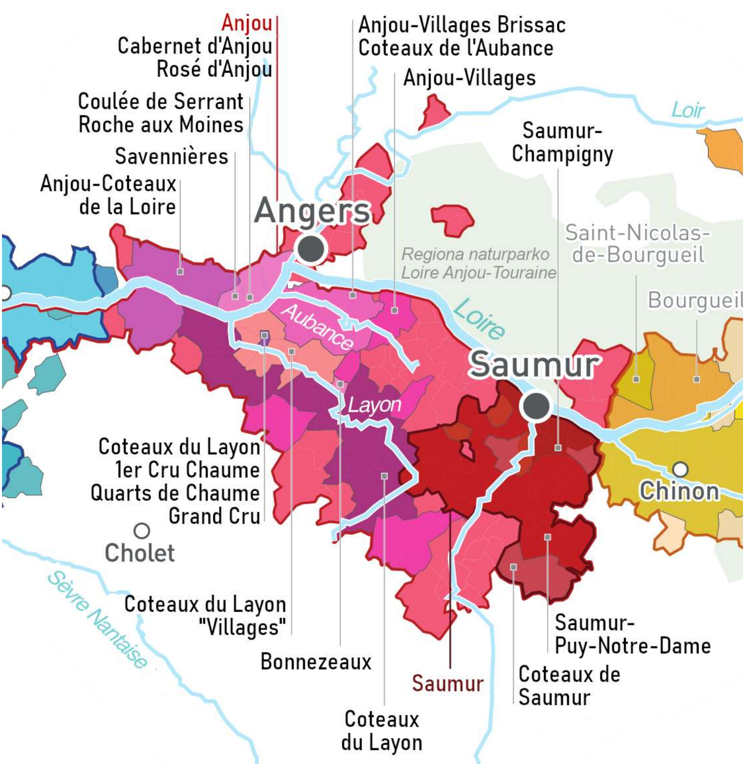

Blanka kaj seka vino (Blanc sec)	Blanka kaj likvora vino (Blanc moelleux)
Ruĝa vino (Rouge)	Ŝaŭmvino (Crémant, pétillant)
Rozkolora vino (Rosé)	

Anjou	Bonnezeaux
Rosé d'Anjou	Coteaux de l'Aubance
Cabernet d'Anjou	Haut Poitou
Anjou-Villages	Savennières
Anjou-Villages Brissac	Savennières Roche aux Moines
Anjou-Coteaux de Loire	Saumur
Coteaux du Layon et "Villages"	Saumur-Champigny
Coteaux du Layon et 1er cru Chaume	Saumur Puy-Notre-Dame
Quarts de Chaume Grand Cru	Coteaux de Saumur
Coulée de Serrant	Rosé de Loire
	Crémant de Loire